

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права
«Затверджую»

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Освітній рівень 3 освітньо-наукова
---------------------------	---	---------------------------------------

Завідувач кафедри політичних наук і права
Перегуда Є.В.

«25» серпня 2024 р.

Розробник силабуса
Єгоров В.В.

СИЛАБУС 032"Джерелознавство історії України"

1) Статус освітньої компоненти: вибіркова
2) Контактні дані викладача: Єгоров Владислав Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри політичних наук і права КНУБА jegorov.vv@knuba.edu.ua , 044 241 55 66, ауд 431 центрального корпусу КНУБА
3) Пререквізити Іноземна мова», «Академічна доброчесність та академічне письмо»»
4) Коротка анотація дисципліни : підготувати висококваліфікованих спеціалістів спеціальності «Історія та археологія» здатних до проведення дослідницької роботи Дисципліна «Джерелознавство історії України» є вибірковою компонентом освітньої наукової програми спеціальності «Історія та археологія».

5) Структура курсу:					
Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумко- вого контролю
22	28			100	залік
Загальна кількість кредитів ECTS:			5		
Сума годин			150		

Вид індивідуального завдання

Індивідуальна письмова робота або есе передбачає написання здобувачем невеликого за обсягом твір-міркування з вільною композицією. Метою написання есе є вираження здобувачем власних думок з конкретної теми, викладення своєї точки зору та суб'єктивної оцінки. Есе дає можливість творчо і оригінально викласти матеріал.

Рекомендації щодо написання есе

- Есе, як і будь-який твір, варто розпочинати зі вступу, де розкривається підхід до теми. Вступ має мати проблемне завдання та

відповідь на нього. Авторі варто коротко відобразити зміст поставленої проблеми.

- Основна частина есе має містити в собі вагомі аргументи, головні факти, ідеї, які донесуть ідею автора.

- Кінцівка есе може бути як стверджувальною, запитально чи незавершеними роздумами, але мусить спонукати до роздумів або переконати у своїй вагомості.

Головне варто пам'ятати, що упродовж усього есе має бути чітко прослідковуватися зв'язок між фактами та поставленою проблематикою.

Вимоги щодо оформлення есе

Титульний аркуш

Мова оформлення: українська

Стиль: вільний

Формат сторінок: А4

Шрифт та розмір шрифту: Times New Roman, 14

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Освітній рівень 3 освітньо-наукова
---------------------------	---	---------------------------------------

Форма контролю

- **Політика щодо кінцевих термінів та перескладання:** дотримання запланованого терміну здачі робіт є обов'язковою. Подані роботи після встановленого строку без поважних на це причин втрачають 20 балів.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Пропущені заняття потрібно обов'язково відпрацювати шляхом підготовки додаткового есе.
- **Політика зарахування балів.** Аспіранти отримують бали під час лекційних і семінарських занять, виконання контрольних завдань (береться до уваги присутність, активність).
- **Поточний контроль:** Усне опитування в ході лекцій та практичних занять, перевірка завдань (у тому числі самостійної роботи), оцінювання правильності вирішення тестових та практичних завдань на семінарських заняттях.
- **Підсумковий контроль:**

Відвідування лекцій, виступи на семінарських заняттях, підготовка контрольної роботи, відсутність невідпрацьованих завдань.

Підготовка до проведення комплексної контрольної роботи, або підсумкового контролю в іншій формі, розпочинається вже з перших занять під час обговорення питань розглянутої теми або поточної перевірки знань в ході самостійних робіт після кожного модуля.

Для успішного подолання бар'єру підсумкового контролю необхідно повторити матеріал навчального курсу. Характерно, що більш успішно засвоюють навчальний матеріал ті аспіранти, які добросовісно і вміло конспектували основні положення, висновки, факти, що їх наводить викладач.

Відвідування лекцій, виступи на семінарських заняттях, підготовка контрольної роботи, відсутність невідпрацьованих завдань.

Підготовка до проведення комплексної контрольної роботи, або підсумкового контролю в іншій формі, розпочинається вже з перших занять під час обговорення питань розглянутої теми або поточної перевірки знань в ході самостійних робіт після кожного модуля.

Значною мірою допомагають аспіранту методичні рекомендації до навчального курсу та семінарських занять.

Форми підсумкового контролю бувають різні, але, як правило, він проводиться у формі індивідуальної співбесіди шляхом постановки викладачем питань аспірантам або тестування їх знань.

Значну допомогу при проходженні підсумкового контролю аспірантам надають підручники з джерелознавства. Важливими елементами для успішного складання аспірантами підсумкового контролю є вміння:

- застосовувати універсальні навички дослідника, достатні для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної, дослідницько-інноваційної та/або науково-педагогічної діяльності за фахом та продукування нових ідей та методів, спрямованих на покращення науково-практичної діяльності в галузі.;
- Виокремлювати актуальні історичні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження;
- Комплексно розуміти особливості впливу історичних процесів на розвиток особистості, суспільства та держави.;
- Комплексно розуміти важливість історичної національної пам'яті, соціально відповідальної діяльності на основі етичних міркувань (мотивів);
- уміти диференціювати, або інтегрувати знання по проблемі і від окремих складових до цілого, і навпаки).

Поточне оцінювання		Підсумковий контроль	Сума
1 модуль	Контрольна робота		
30	20	50	100

б) Зміст курсу

Змістовний модуль 1.

Джерелознавство історії України

Тема №1. Предмет та завдання джерелознавства історії України.

- Джерелознавство історії України.
- Теоретичні завдання джерелознавства.
- Пошук, збереження та використання джерел з історії України.

Тема №2. Спеціальні історичні дисципліни у вивченні історичних джерел.

- Формування комплексу спеціальних історичних дисциплін.
- Вивчення різних типів, видів і окремих особливостей джерел.

Тема №3. Класифікація джерел з історії України.

- Різноманіття підходів джерелознавців до класифікації джерел.
- Видова класифікація історичних джерел, типи, підтипи джерел, групи джерел котрі відрізняються за зберігання і кодування історичної інформації.

Тема №4. Розвиток джерелознавства в Україні.

- Формування нових наукових концепцій в українському джерелознавстві.
- Розвиток джерелознавства, археографії, евристики, історичної бібліографії

та електронного обліку історичних пам'яток в Україні.

Змістовний модуль 2.

Дослідницька робота з джерелами.

Тема №5. Методи критики джерел з історії України.

1. Методи зовнішньої та внутрішньої критики по відношенню до джерел з історії України
2. Синтез джерел.
3. Умови та причини створення, етапи формування, періодизація літописних джерел та хронік.
4. Редакції, список, звід авторство, філіграні, маргіналії літописів та хронік.
5. Новітні наукові методи в роботі з писемними джерелами.

Тема №6. Методологія та етапи дослідження джерел, їх групи.

1. Система методів джерелознавства, пов'язаних з пошуком, виявленням, джерел.
2. Критичний аналіз, виявлення достовірності та цінності джерел, з огляду на його наступне дослідницьке використання.
3. Етапи роботи з джерелами.

Тема №7 Речові джерела.

1. Археологічна наука як основний провідник у здобутті дослідниками речових джерел.
2. Перехідна група між речовими і писемними джерелами: монети, медалі, печатки.

Тема №8. Зображальні джерела.

1. Використання у вивченні зображальних джерел історичних, джерелознавчих методів.
2. Паперові грошові знаки як історичне джерело. Паперові гроші знаки України у XX – початку XXI ст.
3. Герби і емблеми .

Тема 9. Кінофотовідео та аудіовізуальні документи

1. Фіксація часу здійснення події у кінофотовідеодокументах.
2. Відтворення звукової сторони історичного роду в аудіовізуальних документах.
3. Розмаїття сучасних цифрових носіїв інформації.

Тема 10. Картографічні джерела

1. Географічна карта як історичне джерело.
2. Історія картографії.
3. Джерелознавча критика картографічних джерел.

Тема №11. Статистичні джерела

1. Багатоманітність статистичних джерел.
2. Масові обстеження, описи, переписи, запровадження обліку та звітності як умови створення статистичних джерел.

Змістовний модуль 3.

Основні складові дослідницької роботи в рамках вивчення джерелознавства

історії України

1. Семінарське заняття 1.
Загальноукраїнський електронний реєстр історичних пам'яток.
2. Семінарське заняття 2.
Новітні наукові методи в роботі з писемними джерелами.
3. Семінарське заняття 3.
Літописні джерела, хроніки
4. Семінарське заняття 4.
Актові та діловодні документи
5. Семінарське заняття 5.
Матеріали соціологічних досліджень
6. Семінарське заняття 6.
Документи громадських об'єднань та політичних партій
7. Семінарське заняття 7.
Періодична преса
8. Семінарське заняття 8.

Різноманітна інформація в періодичних виданнях: документальна, поточно-хронікальна, особового характеру.
Семінарське заняття 9.
Кореспонденції, рецензії, огляди, статті.
Семінарське заняття 10.
Наукова та художня література
Семінарське заняття 11.
Джерелознавча цінність наукових, популярних, навчальних та методичних праць
Семінарське заняття 12.
Видання художньої літератури як історичне джерело.
Семінарське заняття 13.
Узагальнення соціологічних опитувань оформлені у вигляді звітів, інформаційних повідомлень, аналітичних довідок.
Семінарське заняття 14.
Публікації офіційних постанов державної влади, документів політичних партій і організацій

Індивідуальне завдання

- 1). Загальнонаукові методи опрацювання історичних джерел.
- 2). Статистичні методи дослідження історичних джерел.
- 3). Головні складові порівняльно- історичного методу.
- 4). Палеографічний метод вивчення джерел.
- 5). Дослідження зоонімів як складової частини історичних джерел.
- 6). Методи реконструкції історичних джерел.
- 7). Методи одержання інформації про тему історичного дослідження.
- 8). Методика вивчення літератури з теми історичного дослідження.
- 9). Головні етапи виявлення та опрацювання історичних джерел.
- 10). Способи одержання та осмислення теоретико - методологічної інформації з питань теми історичного дослідження.
- 11). Основні складові поняття «історичне джерело». Його зв'язок з історичним процесом.
- 12). Методи і прийоми роботи з історичними джерелами.
- 13). Виражена і прихована інформація історичного джерела.
- 14). Процедура авторської атрибуції джерел.
- 15). Дослідження соціальної функції об'єкту що використовується як історичне джерело.
- 16). Текстологічна робота з писемними джерелами.
- 17). Методика і техніка фіксації даних джерела.
- 18). Основні складові джерелознавчого коментаря.
- 19). Маргіналії їх зміст та види.
- 20). Зміст поняття джерелознавча легенда.
- 21). Фольклорні джерела.
- 22). Етнографічні джерела.
- 23). Лінгвістичні джерела..
- 24). Особливості Законодавчих актів як історичного джерела.
- 25). Місце творів мистецтва серед інших історичних джерел.
- 26). Специфіка художніх творів як історичних джерел .
- 27). Історичний роман як історичне джерело .
- 28). Особливості джерелознавчого аналізу документів політичних партій.
- 29). Праці ідеологів партій як історичне джерело .
- 30). Особливості періодичної преси як історичного джерела.
- 31). Методика вивчення матеріалів періодичної преси. Контент аналіз.
- 32). Кореспонденції. Рецензії. Огляди як історичне джерело.
- 33). Актові джерела XVI - XVIII ст.
- 34). Головні ознаки фальсифікатів актових джерел українських земель у XVI -XVIII ст.
виявлені дослідниками XIX ст.
- 35). Найдавніший період розвитку генеалогії.
- 36). Практична, утилітарна генеалогія початку XIX ст. – 60 рр. XX ст.
- 37). Геральдика як спеціальна історична дисципліна
- 38). Походження гербів, соціальні функції, основи геральдичної теорії
- 39). Особливості формування української родової геральдики: а) шляхетські;

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Освітній рівень 3 освітньо-наукова
<p>б) клейноди козацької доби; в) герби малоросійського дворянства. 40). Стан і перспективи дослідження української родинної геральдики. 41). Виникнення та соціальна функція гербів міст. 42). Особливості формування гербової традиції в Україні. а) Догеральдичний період; б)Ранньогеральдичний період; в)Пізньогеральдичний період. 43). Радянська емблематика Українських міст. 44). Сучасний стан та перспективи процесу місцевого герботворення.</p>		
<p>7) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни: https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2649</p>		